

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 11 Temmuz 2019
Sayı : 745

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2972 Sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.07.2019

Necati TİĞLİ
Giresun Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	İçişleri	
Esas Komisyon	Anayasa	
Tarih :	18 Temmuz 2019	Esas No: 2/2067

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ
11 Temmuz 2019
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
11 Temmuz 2019
No: 502495
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı'nın 15 Mayıs 2019 tarihinden itibaren başlattıkları ve koordineli yürüttükleri girişimle, bir Genelge vasıtasıyla 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'nci maddesinde belirlenen **"Meclisin Görev ve Yetkileri"** bölümüne hukuksuz ve keyfi bir yorum getirilmiş ve **belediye şirketlerine yönetici atama yetkisi, belediye başkanlarından alınıp belediye meclislerine verilmek istenmiştir.**

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin açtığı dava sonucunda Ankara 10. Asliye Ticaret Mahkemesi Kanun yapma yetkisinin sadece milli iradeyi temsil eden TBMM'ne ait olduğunu işaret etmiş ve yayımlanan bu genelgeyi **"Yasal bir düzenleme, genelge ile ortadan kaldırılamaz. Ticaret Sicil Müdürlüğü, bakanlık genelgesinden önce kanun hükümleri ile bağlıdır"** gerekçesi ile iptal etmiştir.

Bir genelgeyle kanun değiştirmeye teşebbüs edilmesi ve 31 Mart 2019'da yapılan yerel seçimlerde milli iradenin seçtiği Büyükşehir Belediye Başkanları'nın yetkilerinin kısıtlanmak istenmesi, büyükşehir belediye meclisi bileşiminin temsilde adalete uygun olmayan yapısını bir kez daha kamuoyunun gündemine getirmiştir.

Bilindiği gibi 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'un 5. Maddesinde belediye meclislerinin üye sayısı beldelerin nüfus büyüklüklerine göre sekiz dilim halinde düzenlenmektedir. Yasa yapıcı buradaki üye sayılarının nüfusa orantılı olmasına dikkat etmekten ziyade, asgari ve azami meclis büyüklüklerini esas almış gözükmektedir. Buna göre örneğin nüfusu 10 bine kadar olan beldelerde meclis üye sayısı dokuz iken en yüksek nüfuslu olan yani 1 milyonu aşanlarda 55'tir. Sadece 10 bin ile 1 milyon eşikleri karşılaştırılırsa nüfus büyüklükleri arasında 100 kat fark varken, 9 üyeli ile 55 üyeli belediye meclisleri arasında yaklaşık 6 kat fark olduğu görülür. Kuşkusuz bu farkın biraz daha açılması, belde/ilçe belediye meclislerinin biraz daha fazla üyeye sahip olmasının düzenlenmesi uygun olurdu. Ama söz konusu meclisler birbirlerini etkilemedikleri için bu başlı başına bir sorun alanı oluşturmamaktadır.

Asıl sorun, bu dağılım esas alınarak "büyükşehir belediye meclisine katılacak üye sayısı" saptanmak istendiğinde ortaya çıkmaktadır. Nitekim 2972 sayılı kanunun 6. Maddesinin , **"Büyük şehir belediye meclisleri belediye hudutları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder"** düzenlemesini getirmektedir. Dolayısıyla bu durum düşük nüfuslu ilçelerin büyükşehir meclislerinde aşırı temsiline yol açarken kalabalık nüfuslu ilçelerin görece düşük temsiline neden olmaktadır.

Örneğin 10 bin nüfuslu bir ilçe, büyükşehir meclisinde 2 üyeyle temsil edilirken, 1 milyonu aşkın bir ilçe sadece 11 üyeyle temsil edilmektedir. Birincisinde her 5 bin nüfusa, ikincisinde her 100 bini aşkın nüfusa **1 büyükşehir meclis üyesi** düşmektedir. Her ilçenin belediye başkanının doğrudan büyükşehir belediye meclisi üyesi olduğu da düşünüldüğünde temsilde adaletteki dengesizlik iyice ortaya çıkmaktadır: Yukardaki örnekte 10 bin nüfuslu ilçeyi 3 üye, 1 milyonu aşan ilçeyi 12 üye temsil etmektedir. Nüfus farkı 100 kat iken temsilci üye sayısı arasında yalnızca 4 kat fark vardır.

Üstelik milli iradeye ve yönetim ilkelerine tamamen aykırı bir düzenleme getirmek isteyen bu genelgenin bir kanuni düzenlemeye konu yapılmak istenmesi, hatta buna ek olarak belediye encümeninin üye çoğunluğunun belediye meclisi tarafından belirlenmesine dair iktidarın üst kademelerinden yapılan niyet beyanları, sonuçta demokratik kamuoyunu, seçilmiş belediye başkanlarını ve onları seçen belde halkını derin kaygıya sevk etmektedir.

Bu koşullarda, büyükşehir belediye meclisinin oluşum şeklinin "temsilde adalet" demokratik ilkesine daha fazla yaklaşacak biçimde düzenlenmesinin gerek ve aciliyeti ortaya çıkmaktadır. 2972 sayılı yasanın 5'inci maddesindeki dağılımın da izleyen ilk yerel seçimlere kadar yeniden düzenlenmesi gereği ortadadır. Ancak bu yasa teklifimizde hemen uygulamaya geçebilecek şekilde yalnızca 6'inci maddeye ilişkin düzenlemeler önerilmektedir.

Böylesine bir düzenleme hem yerel seçmen iradesinin daha doğru bir biçimde büyükşehir belediye meclisine yansımaları hem de büyükşehir belediye başkanı ile meclis arasında daha ahenkli bir ilişkinin kurulmasını sağlayacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna eklenen ibareler ile nüfusu kalabalık olan ilçe ve beldelerdeki temsiliyet oranının adaletli bir şekilde güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 2: Yürürlük Maddesidir.

MADDE 3: Yürütme Maddesidir.

**2972 SAYILI MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE MUHTARLIKLARI VE
İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'un 6'ncı maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

"Madde 6- a) Büyükşehir belediye meclisleri üye sayısının belirlenmesinde ilçe nüfus büyüklükleri ve ilçe belediye meclisleri üye sayıları dikkate alınır. Büyükşehir belediye meclisleri, belediye sınırları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının değişken bir oranı dikkate alınarak oluşturulur. Buna göre, büyükşehir belediye meclisleri:

Bu kanunun 5'inci maddesinde 100 000 nüfus eşiğinin altında kalan nüfus dilimlerinde her ilçe için belediye meclis üye sayısının altıda biri, 100 001'den 250 000'e ve 250 001'den 500 000'e kadar olan nüfus dilimleri için ilçe belediye meclis üye sayısının dörtte biri ve 500 001'den 1 000 000'a kadar olan dilim ile 1 000 001'den fazla nüfuslu olanlar için ilçe belediye meclis üye sayısının üçte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder. Doğrudan büyükşehir belediye meclisi üyesi olan beldenin belediye başkanı bu hesaplamalara dâhil edilmez.

Bu hesaplamada artık sayılar dikkate alınmaz.

MADDE 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

